

Fejezetek a Szabadon játékosan örömmel című kiadványunkból (8. rész)

NYÁRI lehetőségek az Óvodában 2. rész

- Játsszunk az árnyékkal! Krétával rajzoljuk körül egy kiszemelt tárgy (mászóka, hinta, kis fa...) árnyékát. Időnként ismételjük meg. Hogyan változik az árnyék? Rajzoljuk körül egymás árnyékát ugyanígy - ez is változik! Készíthetünk így "árnykép szobrot" is, ha a gyerekek különböző pózokban rajzolják körül egymás árnyékát. Játsszunk árnylépő versenyt! Ki tud rálképni a társa árnyékára? Árnyékfogót is játszhatunk - akinek az árnyékára rálépnek, az a fogó!

- Mindannyiunk kedvelt játéka volt gyerekkorában a fénytükrözés. Ehhez nem is kell feltétlenül tükör, ugyanúgy megteszik kis fényes aljú fémdobozok is. A napfénybe tartva irányíthatjuk a fénysugár útját. Beszéljük meg, hogy ne világítsanak egymás szemébe - ezt ugyanúgy nem fogják betartani, mint annak idején mi sem, de sokat ártani sem lehet vele. Egy esetben igen: ha autóút vezet az óvodánk mellett, jobb ha meg sem mutatjuk a gyerekeknek ezt a játékot, mert a vezető szemébe villanó éles fény súlyos baleseteket okozhat.

- Fénytükrözéssel jelezni is lehet egymásnak! Beszélgessünk a jelekről, a világító tornyok, a hajózászlók, a füst-, és hangjelek jelentőségéről. (A világítótornyokban régen tükrökkel erősítették fel az égő tűz fényét, de még ma is rafinált prizmák alkalmazásával teszik áthatóvá az erős lámpák fényét.) Természetesen nem feladatunk a morze ABC jeleinek megtanítása, de két-három egyszerű

hangjelben megegyezhetünk, amit akár egy padon, akár egy szék ülökéjén, akár fatörzsön kikopogva mindenki által érthető üzenetet közvetíthetünk. Szólhatnak így egymásnak, de riadóztathatjuk őket mi is valamilyen közös megmozdulásra. Ha a közelben folyó, vagy patak van, indítsunk útra palackpostát - még az is lehet, hogy válaszol valaki! (Vagy esetleg mi?) A gyerekek fantáziája beindulhat, sok napig tartó hajós, kalózos, indiános játék veheti kezdetét, amikhez aztán szükség szerint számos kelléket fabrikálhatunk játék közben.

Beszéljünk a némák kézjeleiről, és az indiánok nyomjeles üzeneteiről. Faágakból, kavicsokból készíttettek üzenetrögzítő nyilakat, ezekkel jelezték a haladás irányát, a megállóhelyeket, a kiinduló pontot, a kanyarodás, vagy éppen a visszafordulás irányát. Ezeket egymástól bizonyos távolságra, a követett útvonal jobb oldalára helyezték. Az útelágazásokba mindenképpen egyértelmű jelet kell tenni! (Kell-e hangsúlyoznunk, hogy miközben jól szórakozunk, az iskolára is előkészülünk, hiszen a "jel", mint fogalom megértése és elfogadása nagyon fontos az írás-olvasás tanulásánál.)

- Valamikor a nagy hóditók, a menekülő királyok és a kalózok elásták, barlangokba rejtették a kincseiket. Izgalmas játék lehet egy kincsvadászat! Játshatunk kincskeresést is! Kisebb társasággal rejtsünk el lopva "kincseket", s azt a többiek keressék meg! A kincset gondosan zárjuk befőttes üvegbe, vagy bármilyen flakonba, ezzel védve a talajtól, és az időjárás viszontagságaitól. Akár le is zárhatjuk pecsétviaszal - vagy közönséges gyertyacsepegtetéssel. Mindenképpen tegyünk rá pecsétet: a képlékeny viaszba nyomjunk pl. egy szép fémpénzt, majd

vegyük ki. Titokban, biztonságos és száraz helyen ássuk el. Betemetés után el kell rejtenünk mások szeme elől a friss ásás nyomát, de ugyanakkor természetesen ható jellel kell ellátnunk a helyet, hogy mi megtaláljuk később is! Szórjunk rá földet, ágat, leveleket, simítsuk el még a lábunk nyomát is, de kövekből rakjunk ki kis magaslatot, vagy érdekes alakzatot. Azonnal készítsünk rajzos térképet: tüntessük fel a környező épületeket, utakat, fákat, bokrokat - elhelyezkedésüknek megfelelően - titkos jellel tüntessük fel a kincs rejtekhelyét is. Aztán szöhetik-fonhatják a játék szövevényét nyár végéig, vagy akár tovább.

- Hordozhassák is a vizet, a homokozóban lehessen sarazni! Készítsenek vízzel feltöltött várárkot, kis tórendszeret, folyó medreket, száguldó vízzel - amit kis vödörből öntenek bele. Hogy ők is sárosak lesznek? Igen, de a homokozó sara még mindig kevésbé ártalmas, mint az izzadó testre ragadó bizonytalan eredetű egyéb kosz, por. Ráadásul egyszerűen vízzel leöblíthető, sőt, ha megszárad, nagyrészt leperreg. Maga a sár pedig egy izgalmas, érdekes új anyag!

- A hagyományos homokvár ezer változatát kiegészíthetjük kis vízimalom kerekkel, hidakkal, gátakkal, zsilipekkel, utakkal. Minél nagyobb sebességgel áramlik a víz a kis várárkunkban, annál gyorsabban forog a vízimalom kereke! Ha a várárok medrét nagy falevelekkel, majd kövekkel, fadarabokkal béleljük, lassabban nyeli el a beletöltött vizet. Ugyanígy tó is készíthető.

A hidak is lehetnek különbözőek: madzaggal és fadarabokkal kombinálva akár felvonóhidat is készíthetünk, s ugyanilyen elven működő át-, meg áthúzható kis

kompot is fabrikálhatunk. Az utak két szélét kirakhatjuk apró fadarabokkal, vagy kavicsokkal. Legyenek autók, vonatok, hajók is a homok környékén, akár olyanok, amiket fadarabokból magunk készítettünk. Botemberkéék, csutkababák élénkíthetik a játékot.

- A homokozóban nem csak építkezni lehet, hanem hagyományosan ez a nagy főzőcskézések színhelye is. A szitán, lapáton, vödrön, formákon kívül vigyünk ki nagyobb méretű baba-lábosokat, tányérokat is. Vízzel, homokkal, növénydarabkákkal csoda ételek készülhetnek. Legyenek babák is az udvaron, akár egyszerű, naponta kimosható, formátlan, arctalan rongybabák, amit magunk készítettünk nyár elején.

- A homokozó homokját időről időre ássuk fel. Ha már úgyis dolgozunk vele, ne mindig középre, hanem néha valamelyik sarokba, vagy több kupacba halmozzuk, csináljunk gödröt, stb. Ez a változás önmagában ötleteket adhat a gyerekeknek.

- Készíthetünk terepasztalt az udvar egy részéből - építhetünk kövekből, fadarabokból kis házakat, utakat kövezhetünk, stb., stb. Egy egész világ jöhet létre, és bővíthet folyamatosan a nyár folyamán. Útrendszerek, felüljárók, alagutak épülhetnek.

- Gyűjtsünk össze sok kavicsot! Egy lesimított homokos, vagy földes részre rakjunk ki képeket belőlük! Még érdekesebb, ha homokozóban "domborműveket" készítünk.

- A homokrajzhoz használjuk a homokozó átszitált, finom homokját. Színes lapra kenőfejes ragasztóval rajzolhatunk valamilyen ábrát. Szórjuk be az egészet homokkal, majd a fölösleges homokot szórjuk le a lapról.

- Csinálhatunk különböző sárkányokat, vagy fa nyélre kis propellereket, amiket két tenyerünk között megpörgetve kell minél messzebbre reptetni. Kis vászondarabból, vagy színes nejlonzacskóból készíthetünk ejtőernyőt. Négy zsinórra fenyőtobozt, vagy más nehezeket kötözzünk, majd az anyagból kivágott 40x40 cm-es négyzet sarkaira kötözzük a zsinórok végét. Feldobva lebegve száll alá.

- 30-40 cm-es fadarabra kössünk 8-10 cm széles, 1-1,5 m hosszú szalagot, vagy krepp papír csíkot. A test előtt, mögött, fölött, leguggolva, felemelt lábuk alatt, fordulás közben... gyönyörű formák írhatóak a levegőbe a szalaggal. (Művészi tornában használatos hasonló eszköz.) Versenyezhetnek, ki az ügyesebb, ki tud újabb formát kitalálni?

- Egyszerű kuglipályát is kialakíthatunk.

- Végül ne feledjük: a nyár legfontosabb két játéka:

1. a labda

Foci, kosárlabda, falra, vagy földre pattogtató játékok, dobások, célzások, labdaadogatás, és még ezernyi formát tartalmazó játék létezik vele, minél többet ismerjenek meg! Mindehhez persze jó labdák kellene, amik nem eresztenek le, amik pattannak. Kaphatóak már ilyenek, nem olcsóak, de használati értékük többszöröse az ártöbbletnek! Olyan

anyagból vannak, mint a nagy gimnasztikai labdák, vagy az erősebb füles labdák. Fújhatóak, és gyakorlatilag csak elvesztéssel tehetőek tönkre!

2. a hinta

Lehetőleg legyen hinta, a baleseteket korláttal, a láncok rendszeres ellenőrzésével és megfelelő talaj biztosításával előzzük meg. Sok óvodában bevált a gumikerék hinta. Ha még sincs hintánk, - vagy amellet - minél több billegő, pörgő-forgó, hintázó, rugódzó alkalmatosságot vigyünk ki. A jó minőségű füles labdák a fűvön is használhatóak!

- Fokozatosan szoktassuk a gyerekeket a naphoz, a vízhez. A nap folyamán mindig ihassanak friss vizet! Az óvoda udvarán is kenjük be a gyerekeket napvédő krémmel, s biztosítsunk elegendő árnyékos helyet, ahová visszahúzódhatnak. Délidőben feltétlenül mindannyian húzódjunk árnyékba, s egy óracska pihenjenek még a nagyok is.

A nyár folyamán a sok mozgásos játék következtében különösen jól fejlődhet a gyerekek nagymozgása, mozgáskoordinációja, egyensúly érzéke, téri tájékozódása. A homokozás, festés, barkácsolás, építés, kertgondozás, stb. segíti a kéz finommozgását, a szem-kéz, szem-láb koordinációját. A felsorolt lehetőségek és tevékenységek fejlesztőleg hatnak a gyerekek érzékszerveire, azok mindinkább finomodnak. Felhívnanánk a figyelmet külön a bőr-érzékelés finomodására.

Nyári találós kérdések:

“Búza között pirulok,
Piros színben virulok.” (pipacs)

“Nyáron arat le a nép,
aztán megcsépel a gép,
malom össze-vissza tép
kenyérnek süt meg a pék.” (búza)

“Fejsze nélkül, kéz nélkül,
takaros kis ház épül.” (madárfészek)

“Szó, fon, nem takács” (pók)

“Ismerek egy tarka házat,
benne lakik szarvas állat,
igen fél tőlem szegény.
Bármerre jár völgyön-hegyen,
házikója vele megyen.” (csiga)

“Láb nélkül kel minden reggel.” (Nap)

“Hosszú száron arany tál,
benne jó falat,
szereti azt Péter, Pál,
s a kismadár.” (napraforgó)

“Van egy virág, jól ismerem,
szúrós tövis között terem.
Hajnalpiros a levele,
mondjátok meg, mi a neve?” (rózsa)